

Tale ved mindestenen i Thorsminde

12. december 2015

Den øde ørk, det vilde hav,
den hårde vinterkulde,
den dybe sorg, den mørke grav,
de kære under mulde,
for alt hos Gud er gode råd,
til frydesang han vender gråd,
så let som vind og vove

(DDS 33)

Mindehøjtideligheden her i dag for de druknede og forliste på havet finder naturligt sted her ved mindestenen syd for Thorsminde. Mindestenen er jo rejst over dem, der druknede og døde i forbindelse med de to skibe St. George og Defences stranding her på vestkysten juleaftensdag 1811.

Det var en frygtelig tragedie, som fandt sted dengang. Det nøjagtige antal af døde var stort. Navnelisten over de døde er lang og gør stadig indtryk. Langs kysten her bag os skyllede lig på lig i land, og det gav siden navn til lokaliteter som Æ Dødemands Bjerge. De første blev begravet på kirkegårdene, både i Husby og Sdr. Nissum, men antallet af døde var så stor, at man blev nødt til at begrave mange af de døde i store fællesgrave i Klitterne.

Havet er som alt andet på denne jord en gave. Lyden af havet gør godt. Brændingen, bølgen, sandet og alt det, som skyller ind på vores kyster af stort og småt. Havet giver os føde og mange glæder.

Men havet er også knyttet til ørkenen og vinterkulden, som Grundtvig formulerer det i de linier, jeg indledte med fra en salme. Havet er nemlig også forbundet med den dybe sorg og den mørke grav, sådan som det da også bliver så tydeligt her ved mindestenen, der angiver de mange, som omkom fra St. George og Defence.

Min farfar, som var sten og billedhugger i Lemvig, huggede denne mindesten, som blev rejst tilbage i 1937. Jeg fandt nogle håndtegninger af stenen og anlægget for nogle år siden, da vi ryddede op og inden forretningen i Lemvig skulle rives ned.

Han, Torvald, og siden min far skabte flere af disse mindesten langs vestkysten. I Harboøre står der således en helt mindevæg med plader over hver den, som er druknet. En sommer for mange år siden havde jeg til opgave at rense alle disse sandstensplader i Harboøre. Det var et ret omfattende sommerferiearbejde. Bogstaverne skulle renses, og pladerne skulle slibes. Jeg husker stadigvæk den

sommer. Det gjorde indtryk at se så mange navne hugget ind i stenene på denne mindevæg, at så mange fra en lille by var blevet derude på havet, forliste og druknede. Og det at tænke på, at hver eneste af disse navne havde været et levende menneske i kød og blod. Hvert navn sin historie. Hver navn sine kære, som stod tilbage i havnen og havde mistet en søn, en ægtefælle, en bror, en ven, et familiemedlem. Som for netop at understrege tabet og savnet, havde min farfar i midten af det store anlæg i Harboøre i en stor marmorstykke vist en mor, som tager afsked med sin søn.

Havet er en hård nabo. Det vidner de mange mindesten om forlis og druknede her på vestkysten om. Vi kan blot herfra gå ind på kirkegården i Thorsminde og også der støder vi på en skesættende vinterdag med overisning, som blev skæbnetung for mange her. Det voldsomme hav volder megen sorg og savn.

Vel er der spændende og dramatiske historier bag det enkelte forlis, som f.eks. historien om de to engelske linieskibe St. George og Defence. Historier som kan fascinere og fænge os, ligesom historien om kineserskibet SS Wanda og det forliste skib, som bragte os den hårdføre strandingsrose. Men først og fremmest er forlisene og de druknede ulykker, som har medført tab, sorg og savn. Store og små skibe, som forliste og eller gik ned med mand og mus. Orkaner og storme, overisninger, uheld og ulykker, hvor en eller flere faldt over bord.

Mindestenen her syd for Thorsminde over de druknede juleaftensdag 1811 og mindehøjtideligheden, vi er samlet om her, minder os om livets hårdhed og om naturens stærke kræfter, men samtidigt er mindestenen og højtideligheden også et samling om det, som er af betydning i vores liv og om det, bærer vores liv.

Vi er jo dybest set samlet i en tak for livet, for det at huske, mindes og at erindre de druknede er at agte på hinanden og have opmærksomhed på det, som betyder noget, nemlig det liv, vi deler med hinanden.

Sådan derfor, det at vi samles her i dag, og det, at vi her lægger en krans ved mindestenen, er både at mindes dem, der gik i 1811, men det er samtidig også vores tak til alle dem, der var og som blev derude på havet. Kransen lægges med tanke på hver den, der har mistet til havet, en søn, en ægtefælle, en far, en bror, en ven, en arbejdskammerat, ja en, som stod en nær.

Og jeg lægger den i tillid til Grundtvigs ord

Den øde ørk, det vilde hav,

den hårde vinterkulde,

den dybe sorg, den mørke grav,

de kære under mulde,

for alt hos Gud er gode råd,

til frydesang han vender gråd,

så let som vind og vove